

Kratki vodič kroz Konferenciju

Glavni ravnatelj policije Vladimir Faber bit će jedan od prvih govornika u velikoj dvorani Starogradske vijećnice (Foto: arhiva Grada Zagreba)

Donosimo kratki prikaz i najzanimljivije izvatke iz predavanja uglednih govornika s konferencijske govornice u Starogradskoj vijećnici u Zagrebu, koji su u našu redakciju stigli prije tiskanja ovoga broja "Zaštite". Popis govornika, naslova njihovih predavanja te njihovih sažetaka složen je - zbog lakše orijentacije - prema redoslijedu izlaganja

VLADIMIR FABER

(glavni ravnatelj policije MUP-a RH):
Uloga policije u zajednici

Činjenica je da se na sadašnje stanje u policiji bitno odražava nasljeđe policijske kulture i organizacije rada u posljednjih tridesetak godina. Glavno obilježje takvog tradicionalnog modela rada policije je reaktivni pristup u radu, pri čemu su prioriteti: otkrivanje kažnjivih djela i njihovih počinitelja; održavanje javnog reda i mira; osiguranje osoba, prostora i objekata; nadzor i upravljanje cestovnim prometom. Iako policija mora u radu koristiti i represiju, u tradicionalnom modelu djelovanja ponekad se policijske ovlasti primjenjuju "preširoko" zadirući u ljudska prava građana, što se očituje kroz velik broj legitimiranja, kontrolu vozila i osoba, pozivanja na obavijesne razgovore te preširoko usmjerene racije, blokade,

zasjede... Dosadašnja procjena uspješnosti rada policije zasnivala se uglavnom na vlastitim statističkim pokazateljima: brojem i vrstom policijskih postupanja, brojem kaznenih djela i prekršaja na određenom području te stupnjem njihove razriješenosti.

Danas se u Hrvatskoj potiče proces transformacije policije u javni servis građana, što se ogleda kroz reformu operativno-preventivnog rada policije u odori, unaprjeđenje i razvoj kriminalističke i komunalne prevencije te reformu odnosa s javnošću. Planirane promjene treba gledati kao dugotrajni proces kojeg nije moguće precizno vremenski odrediti jer zahtijeva promjenu na razini svijesti i identiteta, kako policijskog službenika tako i policijske organizacije u cjelini. Temeљem iskustava zemalja koje su provele proces implementacije modela djelovanja policije u zajednici, predviđeno opti-

malno razdoblje za planiranje i provedbu promjena iznosi više godina: rekadroviranje (min. šest mjeseci), reforma (min. 1-2 godine) i transformacija (oko pet godina). Model rada moderne policije predstavlja policijsko djelovanje koncipirano kao servis građana, koje visoko cijeni osobne odnose između policijskih službenika i građana te zahtijeva adekvatno pripremljene policijske službenike (policijske strukture) i građane, što nije moguće ostvariti "preko noći". Ovakav model policijskog djelovanja zahtijeva mijenjanje oblika i načina suradnje policije i zajednice, uvažavajući činjenicu da je kriminalitet problem zajednice, a ne samo policije. To znači da nisu dostatne samo promjene u policiji, već i u cjelokupnoj društvenoj zajednici, te da je suradnja policije i građana od vitalne važnosti za cjelokupno stanje sigurnosti zajednice, a samim time i sigurnosti gradova.

IVAN ČEHOK

(gradonačelnik Varaždina):

**Vijeće za komunalnu prevenciju
na primjeru grada Varaždina**

JOŠKO MORIĆ

(Zagrebački holding):

**Sigurnost gradova
i javna sigurnost**

Što je sigurnost, a što sigurnost grada? Što je javna sigurnost? Međunarodni i nacionalni događaji nesigurnosti vraćaju ta pitanja na ulice, u medije, na sjednice vlada i parlamenata. Svi znaju što je javna sigurnost i čekaju da im se dogodi.

Zabluda je da čovjek osjeća sigurnost. Je li sigurnost sve, ništa ili nešto? Menadžeri sigurnosti imaju jedan, a upravljačke (političke i poslovne) razine drugi pristup sigurnosti. Tko je bliži? Tko su "javni životi", a što su "javne imovine"? Policija često poziva građane: "Ako što znate, javite na 92". Može li suradnja otići korak-dva dalje? Javna sigurnost je i osobna i sigurnost imovine građana, sigurnost lokalnih zajednica. Ako ih se izravno i neposredno tiče, zašto čekaju sigurnost? Lokalne zajednice mogu sudjelovati u svojoj sigurnosti i organizirati građane da sudjeluju u svojoj i zajedničkoj sigurnosti. Što su vijeća komunalne prevencije, a što centri prevencije (sigurnosti)?

Zabluda je da je javna sigurnost problem države.

Zabluda je da gradovi problem mogu riješiti javnim video-nadzorom. Što učiniti da nam i sigurnost ne bude "u banani"? Ako bude, što učiniti da je ne ogule? Razinu javne sigurnosti moguće je povećati. Trebamo nove iskorake u podjeli odgovornosti među onima kojih se tiče. Koga se javna sigurnost tiče? Svakog čovjeka, privatnih sigurnosti, lokalnih i državne vlasti. Treba ih uvezati radi veće sigurnosti svakog od njih.

dr. sc. MIRKO BILANDŽIĆ

(Filozofski fakultet u Zagrebu):

**Terorizam kao suvremeni oblik
ugrožavanja sigurnosti gradova**

prof. STJEPAN HUZZAK

(zapovjednik Civilne zaštite RH):

**Obveze jedinica lokalne uprave
i samouprave u sustavu
zaštite i spašavanja u RH**

U posljednje smo vrijeme svakodnevno suočeni sa sve učestalijim velikim nesrećama i katastrofama koje imaju, nažalost, sve drastičnije posljedice. Iste su, bez obzira na uzroke, veličinu i složenost većinom nepredvidljive te ne biraju ni mjesto niti vrijeme kada će nastupiti. Ovakvi su događaji stalan izvor ugrožavanja temelja nacionalne sigurnosti te stoga predstavljaju najveće izazove za organizirane sustave zaštite i spašavanja svih država. Zbog ostvarivanja nacionalnih sigurnosnih interesa i prioriteta, Republika Hrvatska ima obvezu izgradnje i kontinuiranog razvoja suvremenog sustava zaštite i spašavanja. Ustavnim i zakonskim odredbama definirana su područja odgovornosti i nositelji sustava za zaštitu i spašavanje na svim razinama. U tom je smislu jasno izražena decentralizacija prava, obveza i odgovornosti po svim pitanjima u rasponu od planiranja, osnivanja operativnih snaga do djelovanja. Temeljem Zakona o zaštiti i spašavanju navedene obveze uređene su i disperzirane kroz sljedeće nositelje sustava zaštite i spašavanja: Državnu upravu za zaštitu i spašavanje (DUZS), jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, središnja tijela državne uprave, stožere zaštite i spašavanja.

ADRIAN MAJHER

(Ured za upravljanje u hitnim situacijama, Grad Zagreb):

**Osnivanje i strukturiranje
Ureda za upravljanje u hitnim
situacijama – iskustvo Zagreba**

prof. mr. sc. IVAN TOTH

(dekan Veleučilišta Velika Gorica):

Krizni menadžment gradova

Stupanj ugroženosti stanovništva i materijalnih dobara mnogo je veći u urbanim sredinama i industrijskim centrima, odnosno gradovima. To je logično jer više od 50% stanovništva živi u gradovima gdje je na malom prostoru vrlo velik stupanj

izgrađenosti. Sukladno tome, potrebe za dobro organiziranim i djelotvornim sustavom kriznog upravljanja najveće su tamo gdje su koncentrirani ljudi i gdje su uložena golema financijska sredstva u izgradnju infrastrukture, stambenih, industrijskih i drugih građevinskih objekata. Zbog toga se u prezentaciji naglašava da se pri izgradnji integralnog sustava kriznog upravljanja treba voditi računa da sustav za rješavanje kriza mora počivati na odgovornosti svih subjekata - od poedinaca, općina, gradova i županija pa do države, s time da se moraju točno utvrditi nadležnosti i zadaće kako ne bi dolazilo do preklapanja. Nadalje, odgovornosti moraju biti određene u zavisnosti od težine i veličine izvanrednog događaja ili stanja. Pritom općine i gradovi moraju razviti takav sustav kriznog menadžmenta koji će u slučaju krizne situacije moći u vrlo kratkom vremenu osigurati hitnu i stručnu intervenciju profesionalnih timova s adekvatnom opremom, a ako to ne bude dostatno, uključivanje i svih volonterskih i drugih pravnih osoba koje djeluju na njihovu području i koje se bave poslovima od posebne važnosti za rješavanje izvanrednih događaja. Tek nakon toga, ako je potrebno, uključivanje dodatnih snaga ili specijaliziranih snaga šire zajednice po supsidijarnom principu i sukladnu kriznom planu. Dakle, odgovornost za hitno reagiranje u slučaju kriznog događaja ili nastanka krize mora biti na lokalnim snagama (općinskim, gradskim, gospodarskim...) koje su najbliže žarištu kriznog događaja i u čijoj je jurisdikciji područje ili građevina zahvaćena tim događajem. Ovisno o potrebi, njima se priključuju i druge snage iz susjednih općina i gradova, županija ili države. Na kraju se posebno ističe uloga i odgovornost gradonačelnika te osoba koje su oni ovlastili za upravljanje u krizama.

dr. sc. GÁBOR DEMSZKY

(gradonačelnik Budimpešte):

**Smanjivanje rizika od
katastrofe u Budimpešti**

ing. ROBERT PAŽITKA

(Pro Alarm d.o.o.):

**Primjena naprednih tehnologija
u povećanju javne sigurnosti**

Pitanje javne sigurnosti sve je aktualnija tema u okruženju u kojem živimo. Gradovi kao generatori ekonomske snage društva prednjače u koncentraciji ljudi i dobara te su kao takvi mjesta najveće izloženosti svim vrstama ugroza. Kako što učinkovitije spriječiti nastanak štetnih događaja i ugroza bilo koje vrste? U borbi protiv kriminala, huliganstva i drugih oblika društveno neprihvatljivog ponašanja, tehnologija je svakim danom sve prisutna. Što doista mogu učiniti milijuni kamera postavljeni po gradovima diljem svijeta? Kakva su realne mogućnosti snimaka postojećih video-sustava? Kakve nam sve mogućnosti nudi napredna tehnologija? Na ta pitanja pokušat ćemo dati odgovore u ovom izlaganju i to kroz konkretne primjere iz prakse prikupljene u Hrvatskoj i po svijetu.

FRANO SVALINA

(Tehnozavod Marušić d.o.o.):
Pametni videonadzor

Pod pojmom pametnog (SMART) videonadzora podrazumijevamo niz inteligentnih funkcija koje su podržane u IP kamerama i centralnoj videonadzornoj programskoj aplikaciji. U sustavima s brojnim kamerama treba koristiti pametne opcije u IP kamerama kako bi se osigurala mogućnost alarmnog nadzora svih kamera istodobno. Operateri u nadzor-nim centrima ne mogu istodobno pratiti živu sliku sa svih kamera. Ako operater u praksi nadzire samo jednu kameru, nakon samo 20 minuta neće zapaziti više od 90 posto aktivnosti u slici. Bosch IVA (intelligent video analysis) koristi distribuiranu inteligenciju u stvaranju robustnog i pouzdanog sustava te se aktivira u svakoj kameri. Nema potrebe za centralnim serverom, i tako se ne može dogoditi jedna točka kvara čitavog sustava. Korištenjem SMART video-opcija iz IP kamera, operater će biti pravodobno upozoren preko automatskog alarma praćenog pojavljivanjem slike koja prikazuje alarmni događaj. Nadalje, pri pretrazi velike količine snimljenog materijala moguće je pretraživanje prema izgledu, veličini, boji, smjeru kretanja i sl., što osigurava brzo pretraživanje. Pojam SMART već je prisutan u sustavima tehničke zaštite tako da većina IP kamera u današnje doba sadrži niz funkcija SMART. Kako bi se opti-

miziralo pretraživanje u naprednoj opciji, IP kamere Bosch mogu slati i metadate podatke nastale analizom slike. Analizom video-slike kamere mogu prepoznati smjer kretanja, brzinu, razmjere proporcija, nestanak objekta iz slike, ulazak objekta u štićenu zonu... Prepoznavanjem veličine, smjera, brzine, razmjera proporcije i boje, sustav automatski eliminira lažne alarme... Intelligentnim pretraživanjem mogu se u sekundi pretražiti velike količine snimljenog materijala. Pretraživanje snimljenih tekstualnih zapisa bitno je brže od pretraživanja snimljenog video-materijala. Tu postoji analogija s internetskim tražilicama, tako da se u sekundi pretražuje golemu količinu zapisa i pronalaze se relevantni rezultati koji se automatski povezuju sa snimljenim video-zapisom.

RODOLFO BARRIO SAAVEDRA

(Ured za upravljanje u hitnim situacijama, Grad Zagreb):
Telekomunikacijski sustav grada Zagreba

dipl. ing. EMIL PRPIĆ

(Alarm automatika):
Integralno projektiranje sustava sigurnosti grada s naglaskom na centralizirani videonadzor

dipl. oec. EMIR LOJIĆ

(Adris d.d.):
Iskustva iz prakse u radu s integralnim sustavom tehničke zaštite

Integralni sustav tehničke zaštite velikih razmjera – kakav svakako jest i sustav koji štiti jedan grad – u svakodnevnom radu odlikuje niz specifičnosti. Upravo su zato dragocjena operativna iskustva iz stvarnog života koja omogućuju predviđanje većeg broja problema u planiranju i razradi budućih rješenja. Sustav tehničke zaštite koji broji stotinu i više kamera, odnosno uz njih i proporcionalno velik broj drugih integriranih elemenata (npr. za dojavu provale, prepada, požara itd., ili za kontrolu pristupa) postaje dovoljno velik da predstavlja operativni problem sam po sebi. To znači da on, iako primarno služi kao alat u provođenju opsežne zadaće održa-

vanja sigurnosti koja ne bi bila moguća na toj razini učinkovitosti bez takvog sustava, i sam zahtijeva visoku razinu organiziranosti i obučenosti da bi ga se moglo koristiti. Operativno osoblje treba organizirati u funkcionalne jedinice i u svakoj od njih organizirati smjenski rad. Najvažnije, i uvijek prisutne funkcionalne jedinice svakako su operateri nadzornog centra, ophodnje i interventne ekipe. Kako bi njihov rad bio pravilno koordiniran, nužno je postaviti procedure njihova međudjelovanja, kao i procedure proaktivnog i reaktivnog korištenja tehničkog sustava. Primarna je zadaća menadžera sigurnosti u tom kontekstu postavljanje pravilne i potpune, jasno i jednoznačno definirane specifikacije zadaća i opsega posla za angažiranje profesionalne zaštitarske tvrtke, ili za formiranje vlastite službe sigurnosti.

prof. dr. sc. PETAR VEIĆ

(Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci):
Privatna sigurnost u RH – nadležnosti i ovlasti

Sigurnost građana u lokalnoj zajednici mjerimo stupnjem osjećaja sigurnosti kod građana. Pritom su u drugom planu statistički podaci policije i pravosuđa. Zamjetan je, u nas kao i u drugdje u Europi, porast kriminaliteta i nasilja na javnim prostorima, što otvara pitanje odgovornosti. Može li država danas jamčiti dostatnu razinu sigurnosti na svakom mjestu ili je u tom smislu određene napore trebaju pružiti pojedinci, pravne i fizičke osobe? Posebno mjesto pripada lokalnoj zajednici, gradovima i općinama. Hoće li im na raspolaganju biti "privatni" sustav sigurnosti ili će se "izboriti" da im država donekle omogući javni sustav – općinske policije? Odgovor ovisi o nizu okolnosti unutar jedne države i o iskustvima država koje već posjeduju slične sustave. Sustav privatne zaštite ima ovlasti koje pripadaju svakoj osobi, dok javni sustavi mogu imati veće ovlasti, ali ne u mjeri u kojoj ovlasti ima policija. Zaposlenici privatne zaštite u RH mogu imati ove ovlasti: a) provjera identiteta osoba, b) davanje upozorenja i zapovijedi, c) privremeno ograničenje slobode kretanja, d) pregled osoba, predmeta i prometnih sredstava, e) osiguranje mjesta događaja, f) uporaba čuvarskog psa, g) uporaba tjelesne snage, h) uporaba vatrenog oružja. Sustav općinske policije može imati iste ili

slične ovlasti kao i sustav privatne zaštite. Razlika može biti u mogućnosti da ponekad postupaju s policijom - takve situacije nisu isključene ni u odnosu privatne zaštite i policije. Pitanje koje se postavlja pred RH jest: kako nadopuniti sustav sigurnosti građana u lokalnoj zajednici - "privatno" ili "javno", te je li ta nadopuna uopće nužna s obzirom na broj policijskih službenika koji je statistički bitno veći od europskog prosjeka. Sigurnost u gradovima uvelike je nagrižena i to se statistički može lako dokazati. Za reakciju na to stanje moguće je predložiti više rješenja, a svako ima svoju cijenu koja možda ne mora biti veća od ukupnih troškova koje država trenutačno ima. Struka na to stanje može dati odgovor. Hoće li nas upravo gospodarska kretanja natjerati na brže traženje rješenja?

mr. sig. MIROSLAV PETROVIC

(Alzas Alarms d.o.o.):

Partnerstvo privatne zaštite i grada - primjer iz prakse

Privatna zaštita je gospodarska, uslužna djelatnost u području sigurnosti, konkretnije zaštite osoba i imovine. Jedinice lokalne samouprave – gradovi imaju potrebu korištenja usluga privatne zaštite zbog specifične komunalne sigurnosne problematike.

Gradovi i druge jedinice lokalne samouprave mogu, na osnovu Zakona o privatnoj zaštiti, kod nadležnog tijela policije ishoditi odobrenje za obavljanje poslova tjelesne zaštite na javnim površinama. Funkcija tjelesne zaštite prvenstveno je usmjerena na preventivno djelovanje pa se aktivnosti prate pod nazivom akcije "Komunalna prevencija".

Prosudba sigurnosti, mjere i radnje koje se poduzimaju u takvom angažmanu privatne zaštite planiraju se na Vijeću za prevenciju grada ili druge jedinice lokalne samouprave.

Na Vijeću se redovno analiziraju stanje i rezultati poduzetih akcija i radnji te koordiniraju aktivnosti građana, komunalnih službi, gradske uprave, policije, inspektorata i drugih javnih službi.

Grad Čakovec prve usluge privatne zaštite

te na javnim površinama bilježi od 2002. godine otkad je razvijeno partnerstvo privatne zaštite i grada, obogaćeno stečenim iskustvom i postignutim rezultatima u radu.

dr. sc. ŽELJKO DOBRANOVIĆ

(Hrvatski ceh zaštitara):

Zaštitarstvo u sigurnosti gradova s aspekta javno-privatnog partnerstva

U radu su prikazani sigurnosni problemi suvremenoga grada i moguća područja suradnje sustava javne sigurnosti i privatne zaštite.

Analiziraju se gospodarski aspekti zaštitarstva i mogućnosti doprinosa privatne zaštite podizanju opće razine sigurnosti u gradu, a naročito aspekt javno-privatnog partnerstva u području sigurnosnih usluga. Kompariraju se iskustva europskih sigurnosnih servisa (CoESS) s domaćom praksom i zakonskim ograničenjima. ■

ZLATNI SPONZOR:

ZAGREBAČKI HOLDING

SREBRNI SPONZOR:

TEHNOZAVOD MARUŠIĆ

SPONZOR RUČKA:

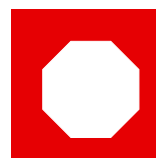

SOBOLI d.o.o.

PRIJATELJI KONFERENCIJE:

alarm automatika®
b r i n e m o o z a š t i t i

VIDEONADZORNI
SUSTAVI

PROTUPROVALNI
SUSTAVI

VATRODOJAVNI
SUSTAVI

PORTAFONSKI
SUSTAVI

KONTROLA
PROLAZA

AUTOMATIKA
PROLAZA

SUSTAVI
OZVUČENJA

CENTRALNI
NADZOR

PROTUPROVALNI
VRATA

Sustavi tehničke zaštite

TEHNOZAVOD MARUŠIĆ

XIII Podbrežje 26 | 10000 Zagreb | Tel: 01 6599 600 | www.tehnozavod.hr

Pula i Slavonski Brod najopasniji,

Zagreb kao najveći hrvatski grad s najviše stanovnika ipak nije toliko nesiguran kako se rašireno misli, jer je prema stopi nasilnih kaznenih djela na 1000 stanovnika tek sedmi, dok je prema opasnostima u prometu čak bliži začelju. Ipak, nesigurnim ga čine brojna imovinska kaznena djela u čemu je drugi, no daleko iza Pule koja je - najnesigurniji grad u državi

[Antun Krešimir Buterin]

U želji da široku javnost alarmiraju i zaintrigiraju za svoje teme i, u konačnici, poprave vlastitu prodaju, neke dnevne novine s vremena na vrijeme objave senzacije koje to zapravo nisu. Tako je, primjerice, jedan dnevnik nedavno objavio "top-listu najnesigurnijih gradova" te je na naslovnici čak objavljen naslov prema kojemu ispada da je Zagreb najopasniji, a Gospić najsigurniji hrvatski grad.

U tekstu je, doduše, točno rečeno da je mladim ljudima koji bi htjeli zasnovati obitelj osobna sigurnost jedan od važnih kriterija pri odabiru grada u kojem bi se htjeli skrasiti. No nažalost - i po taj dnevnik i po samu istinu - pritom su zanemarene same znanstveno-istraživačke osnove. Nemoguće je, naime, zaključak da je Gospić najsigurniji izvesti samo iz činjenice što policija u njemu bilježi najmanji broj kaznenih djela.

28 najvećih gradova

Isto tako, posve je krivo zaključiti da je Zagreb najnesigurniji samo zato što je u njemu realno najveći broj kaznenih djela. Nijedna takva tvrdnja zapravo "ne drži vodu" iz jednostavnog razloga - realni brojevi uopće nisu dovedeni u vezu sa statističkim pokazateljima. Konkretno, s brojem stanovnika u tim gradovima.

Želeći izbjeći zamku u koju su upali mnogi prije nas, časopis "Zaštita" odlučio je provesti jedno ozbiljno, detaljno i na znanstvenim osnovama utemeljeno istraživanje sigurnosti hrvatskih gradova. Prvotna je ideja gorepotpisanog autora bila obuhvatiti što veći broj gradova, no kad nam je iz Popisa stanovništva 2001. postalo jasno da u Hrvatskoj imamo čak 61 grad s više od 10.000 duša, želju smo

Pula iz zraka (Izvornik fotografije: DOF 5 - Državna geodetska uprava)

morali reducirati. Na kraju smo kao donju granicu uzeli 20.000 ljudi što znači da smo, nažalost, iz istraživanja bili prisiljeni izostaviti čak 33 grada s manje od 20.000 stanovnika. Posrijedi su Solin (19.011), Poreč, Našice, Županja, Nova Gradiška, Omiš, Metković, Knin, Ogulin, Slatina, Ivanec, Novska, Rovinj, Novi Marof, Makarska, Daruvar, Trogir, Gospić, Krapina, Umag, Pleternica, Opatija, Labin, Valpovo, Belišće, Garešnica, Crikvenica, Beli Manastir, Ploče, Trilj, Otočac, Donji Miholjac i Imotski (10.213)

Iznenadujući rezultati

Na papiru nam je tada preostalo još 28 gradova s više od 20.000 stanovnika. To su redom: Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Zadar, Slavonski Brod, Velika Gorica, Karlovac, Pula, Sisak, Šibenik, Varaždin, Dubrovnik, Bjelovar, Samobor, Vinkovci, Kašte-

la, Vukovar, Koprivnica, Čakovec, Đakovo, Požega, Sinj, Kutina, Petrinja, Zaprešić, Virovitica i Križevci.

Ljubaznošću hrvatske policije uspjeli smo, nakon vrijednog rada MUP-ovih analitičara i statističara, dobiti detaljne podatke o broju kaznenih djela počinjenih u tih 28 gradova tijekom svih mirnodopskih godina (dakle, posljednjih 11) od 1998. do 2008. godine. Oboružani tim morem podataka, povezali smo se sa znanstvenicima s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar te zajedno s njima došli do zanimljivih rezultata.

Za mnoge će neki rezultati, odnosno mjesta koja na ljestvici najsigurnijih gradova zauzimaju njihovi gradovi, predstavljati prava iznenađenja. Ugodna, ali i neugodna. A sada, nakon kratkog uvida, riječ prepuštamo znanosti.... Točnije, dvjema znanstvenicama.

Požega i Križevci najsigurniji!

**prof. dr. sc. Renata Franc
Ivana Matić, prof.**

Kako bismo se organizirano i djelotvorno suprotstavili kriminalitetu, potrebno je raspolagati sa što točnijim podacima o njegovom stanju, kretanju i strukturi. S obzirom da se brojne institucije bave kriminalitetom s različitim stajalištima, shodno tome postoje i različite evidencije o njegovom stanju i kretanju – imaju ih policija, državno odvjetništvo, odgojne ustanove te zavodi za statistiku. Svaka od tih institucija evidentira podatke o svom radu i dostavlja ih vlastima i široj javnosti. No svakoj od institucija mogu se uputiti i određeni prigovori na način na koji evidentiraju i prikupljaju podatke u smislu njihove sveobuhvatnosti i pouzdanosti. Primjerice, policija nema jasna pravila brojanja kaznenih djela te joj neka kaznena djela ostaju nepoznata jer nisu prijavljena. Također, još ne uspoređuju dobivene statistike s alternativnim izvorima kao što su, primjerice, ispitivanja viktimizacije i studije samoiskaza.

Provedena analiza kriminaliteta u 28 najvećih hrvatskih gradova temelji se na evidenciji MUP-a RH o broju kaznenih djela počinjenih od 1998. do 2008.

Unatoč svemu, činjenica je da policija prikuplja najviše podataka u svezi kriminaliteta. Provedena analiza kriminaliteta u 28 najvećih hrvatskih gradova temelji se upravo na evidenciji MUP-a RH o broju kaznenih djela počinjenih od 1998. do 2008. godine. Kako bi se lakše usporedila učestalost kriminaliteta u različitim gradovima, izračunata je stopa kriminaliteta koja se inače koristi kao statistički pokazatelj evaluiranja učinkovitosti mjera prevencije kriminaliteta te relativne sigurnosti nekoga grada. Valja reći da je inače praksa da taj statistički pokazatelj označava broj kaznenih djela na 100.000 stanovnika. No s obzirom da Hrvatska ima samo četiri grada s više od 100.000 stanovnika (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek), odluka o prikazi-

vanju broja kaznenih djela u nekom gradu na 1000, a ne na 100.000 stanovnika, sasvim je legitimna.

Pri izračunavanju stope kriminaliteta u svakom gradu u navedenom razdoblju vodilo se računa o razlici između imovinskih i nasilnih kaznenih djela. Drugim riječima, za svaki su grad zasebno zbrojene sve kategorije imovinskih kaznenih djela počinjenih od 1998. do 2008., te se na temelju tog zbroja izračunala stopa koja označava broj nasilnih kaznenih djela u tom gradu na 1000 stanovnika.

Isto vrijedi i za nasilna kaznena djela u što su ubrojena ubojstva i pokušaji ubojstva, silovanja i pokušaji silovanja, teške tjelesne ozljede i tjelesne ozljede. U kaznena djela protiv imovine ubrojena su kaznena djela razbojništva, razbojničke krađe,

teške krađe, provalne krađe i krađe. Osim stope imovinskih i kaznenih djela, u analizu smo uključili i stope prometnih žrtava (ozlijeđenih i poginulih) u svakom od gradova. Taj je statistički pokazatelj dobiven na isti način kao i stope kaznenih djela, odnosno zbrojene su prometne žrtve u svakom gradu od 1998. do 2008. godine, te se na temelju toga zbroja izračunala stopa koja označava broj prometnih žrtava u gradu na 1.000 stanovnika.

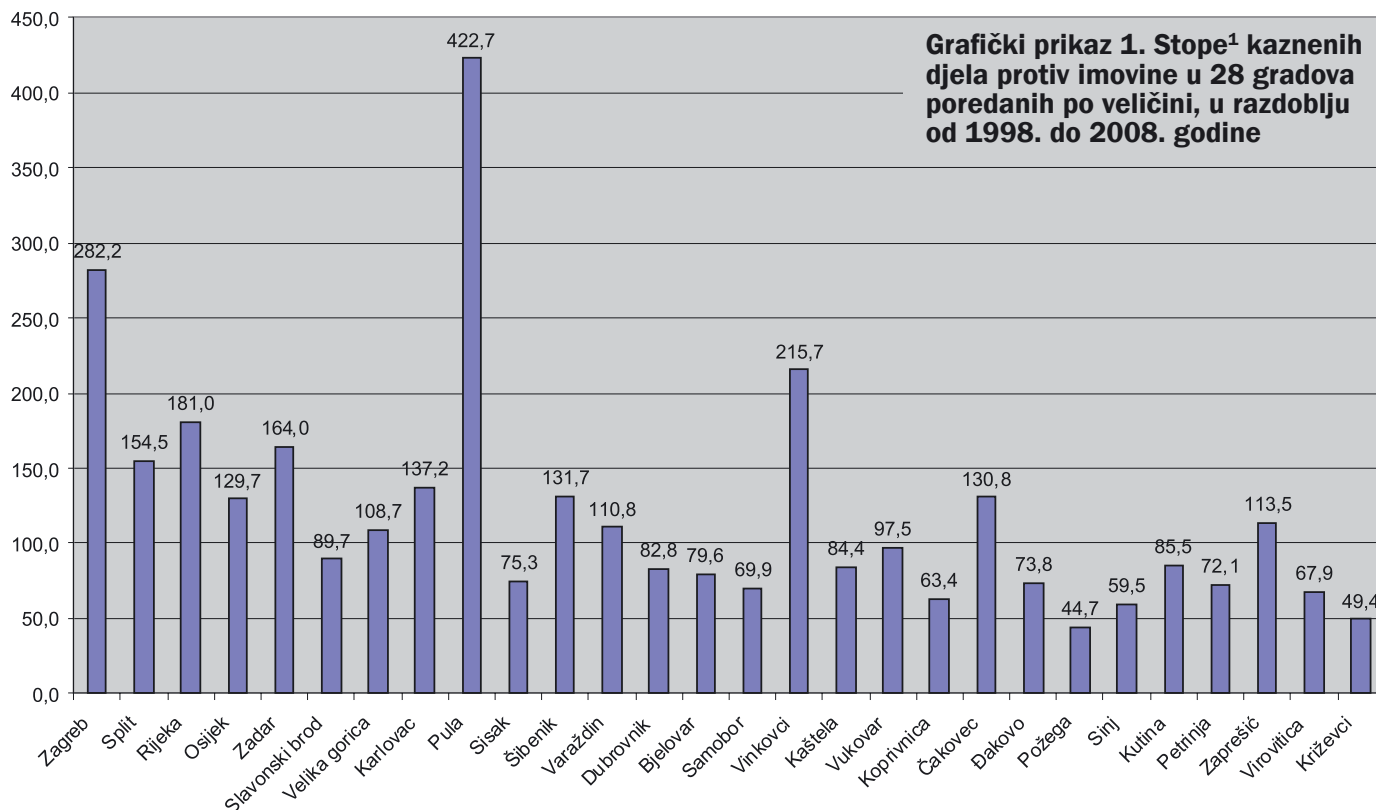
Institut društvenih znanosti
Institute of Social Sciences
IVO **PILAR**

Slavonski Brod grad je s najvećom stopom nasilnih kaznenih djela (6,7 na 1000 stanovnika)

Križevci su jedan od najsigurnijih gradova - imaju najmanju stopu nasilnih kaznenih djela (28. mjesto) te jednu od najmanjih stopa imovinskih kaznenih djela (27. mjesto na ljestvici)

¹ Izračunate kao broj djela podijeljenih s brojem stanovnika u gradu (na temelju popisa stanovnika iz 2001. godine) te pomnoženo s 1000

Na temelju grafičkog prikaza 1, može se uočiti da od 28 analiziranih hrvatskih gradova, u razdoblju od 1998. do 2008. godine najveću stopu kaznenih djela protiv imovine ima grad Pula, i to čak 422,7 takvih djela na 1000 stanovnika! Valja napomenuti da je grad Pula tek na devetom mjestu po broju stanovnika, te da gradovi koji imaju mnogo više stanovnika, poput Zagreba, Splita,

Rijeke i Osijeka, imaju osjetno manju stopu imovinskih kaznenih djela nego Pula. Nakon Pule, po veličini stope kaznenih djela protiv imovine nalazi se glavni grad, grad Zagreb, s 282,2 kaznenih djela protiv imovine na 1000 stanovnika. Nakon Zagreba slijede Vinkovci, grad koji je tek na 16. mjestu po broju stanovnika svih analiziranih gradova, s 215,7 kaznenih djela protiv

imovine na 1000 stanovnika. Iza Vinkovaca slijedi grad Rijeka, treći grad po broju stanovnika, i to s 181 kaznenim djelom protiv imovine na 1000 stanovnika.

Najmanju stopu kaznenih djela protiv imovine ima grad Požega, 22. hrvatski grad po broju stanovnika, s 44,7 imovinskih djela na 1000 stanovnika. Grad koji ima najmanje stanovnika od svih 28 analiziranih gradova, a to su Križevci, nalazi se na predzadnjem mjestu prema stopi kaznenih djela protiv imovine, i to s 49,4 takvih djela na 1000 stanovnika.

Drugim riječima, ta su dva grada, barem što se tiče imovinskih kaznenih djela, najsigurniji gradovi u Hrvatskoj. Osim ta dva grada, kao sigurnije gradove u pogledu imovinskih kaznenih djela valja svakako još istaknuti i gradove kao što su Sinj (59,9 imovinskih kaznenih djela na 1000 stanovnika, a 23. grad po veličini), Koprivnicu (63,4 imovinskih kaznenih djela na 1000 stanovnika; a 19. grad po broju stanovnika), Viroviticu (67,9 imovinskih kaznenih djela na 1000 stanovnika; 27. grad po broju stanovnika) te Samobor (69,9 imovinskih kaznenih djela na 1000 stanovnika; 15. grad po broju stanovnika).

Daleko najviše razloga za zaštitu svoje imovine imaju Puljani

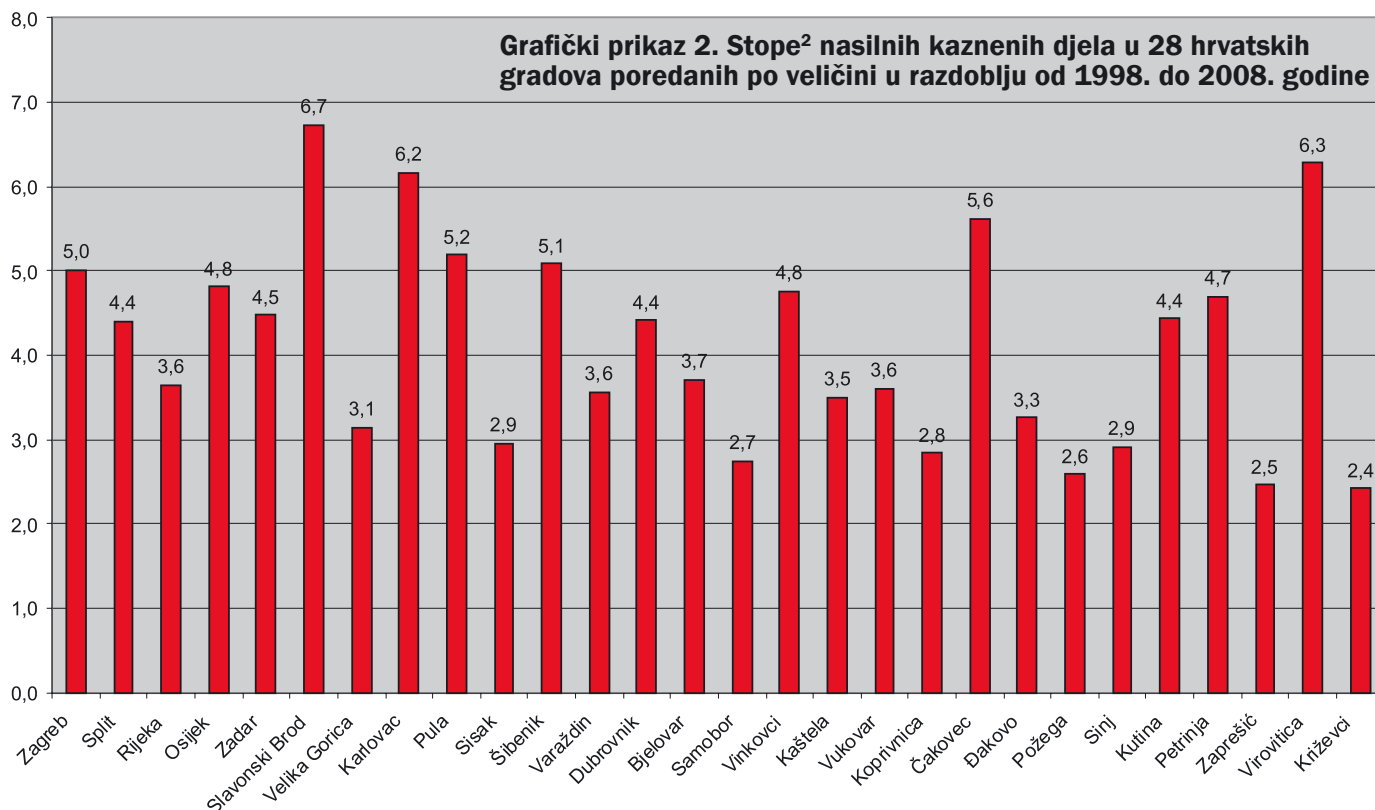
REX (11)*

*Rex sada čuva vrt jedne bake u Zaprešiću. Za to vrijeme, Vašu tvrtku opremili smo najmodernijim sustavima tehničke zaštite koje su naši inženjeri projektirali točno prema Vašim zahtjevima i potrebama.

tehnomobil
sustavi tehničke zaštite

² Izračunate kao broj kaznenih djela podijeljenih s brojem stanovnika u gradu (na temelju popisa stanovnika iz 2001. godine) te pomnoženo s 1000

Stope nasilnih kaznenih djela prikazane na grafičkom prikazu 2, pokazuju nam da Slavonski Brod, grad koji je na 6. mjestu prema broju stanovnika, ima najveću stopu nasilnih kaznenih djela (6,7 nasilnih kaznenih djela na 1000 stanovnika). Nakon Slavonskoga Broda, prema veličini stope nasilnih kaznenih djela nalazi se grad Virovitica s 6,3 kaznenih djela na 1000 stanovnika, pri čemu je važno napomenuti da je to gotovo najmanji analizirani grad (tek 27. hrvatski grad po veličini). Nakon Virovitice slijede još Karlovac, grad na 8. mjestu prema broju stanovnika, sa 6,16 nasilna kaznena djela na 1000 stanovnika, te Čakovec s 5,61 nasilna kaznena djela na 1.000 stanovnika, Pula i Šibenik. Zagreb, kao najveći hrvatski grad koji je ujedno u percepciji mnogih označen kao najsigurniji, tek je na sedmome mjestu prema stopi nasilnih kaznenih djela na 1000 stanovnika (5,01).

Najsigurniji su grad, što se tiče nasilnih kaznenih djela, Križevci koji imaju 2,4 nasilna kaznena djela na 1000 stanovnika, pri čemu valja napomenuti da je to grad koji ima najmanje stanovnika od svih analiziranih gradova. Nakon Križevaca, među sigurnijim je gradovima u pogledu nasil-

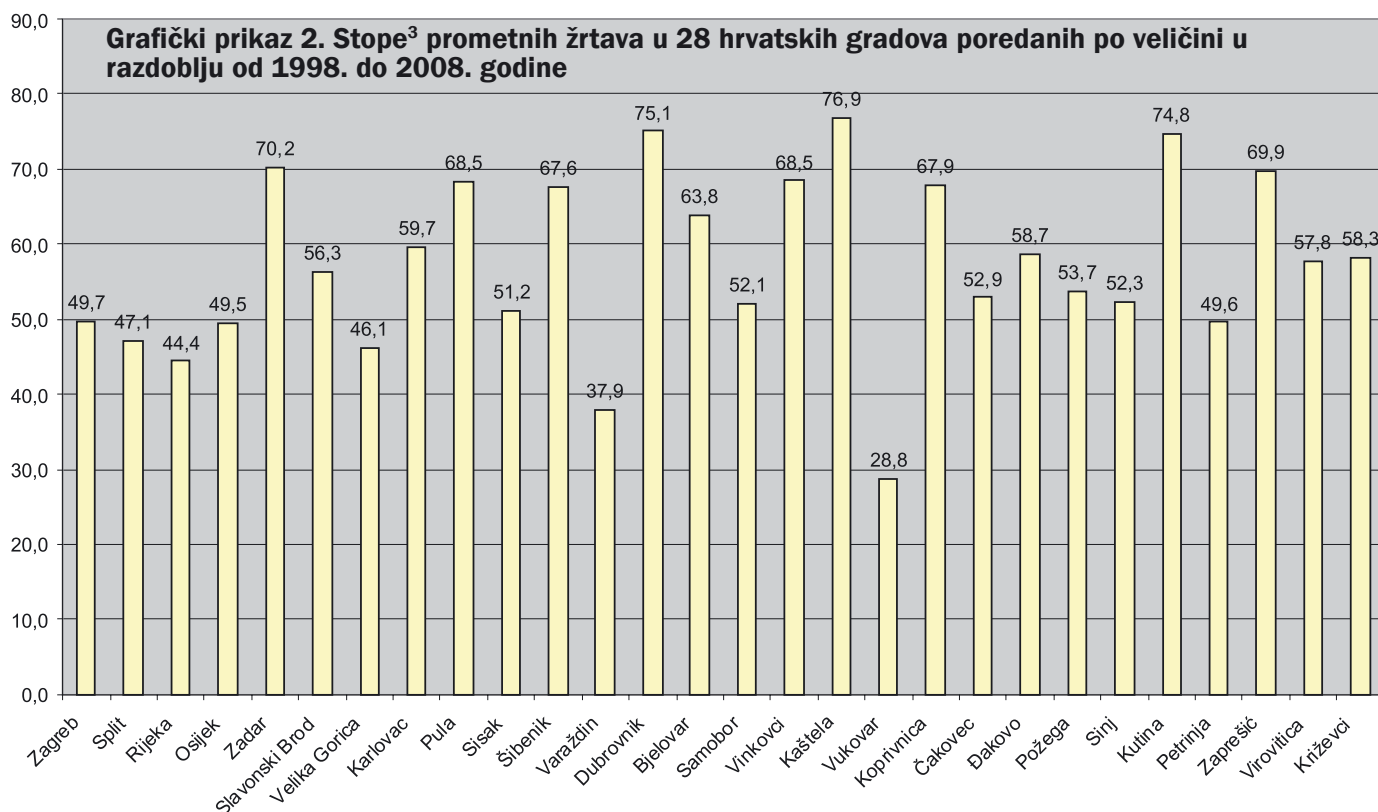
nih kaznenih djela i Zaprešić, koji je također među manjim gradovima po broju stanovnika (26. po veličini). Također, među sigurnijim gradovima nalaze se još i Požega (2,6 nasilnih kaznenih djela na 1000 stanovnika; 22. grad po broju stanovnika), Samobor (2,7 nasilnih kaznenih djela na 1000 stanovnika; 15. grad po broju stanovnika), Koprivnica (2,8 nasilnih kaznenih djela na 1000 stanovnika; 19. grad po broju stanovnika), Sisak (2,9 nasilnih kaznenih djela na 1000 stanovnika; 10. grad po broju stanovnika) i Sinj (2,9 nasilnih kaznenih djela na 1000 stanovnika; 23. grad po broju stanovnika). Na prvi bi se pogled moglo zaključiti da manji gradovi imaju manju stopu nasil-

nih kaznenih djela. Međutim, uvid u grafički prikaz 2 ukazuje nam na izuzetak - Viroviticu. To je, naime, tek 27. grad po broju stanovnika, a ima stopu nasilnih kaznenih djela koja je čak na 2. mjestu po veličini (6,3 nasilna kaznena djela na 1000 stanovnika). Odnosno, samo Slavonski Brod ima veću stopu nasilnih kaznenih djela od Virovitice, što upućuje na zaključak da su to dva najnesigurnija grada u tom pogledu.

Zaključno, usporedbom stopa obiju vrsta kaznenih djela u ovih 28 gradova na temelju grafičkog prikaza 1 i 2, vidljivo je da se Križevci, Požega, Koprivnica, Sinj, Samobor i Sisak mogu svrstati među - najsigurnije gradove u Hrvatskoj.

Najviše nasilja događa se na ulicama Slavonskog Broda, Virovitice i Karlovca

³ Izračunate kao broj prometnih žrtava podijeljenih s brojem stanovnika u gradu (na temelju popisa stanovnika iz 2001. godine) te pomnoženo s 1000

Stope prometnih žrtava prikazane na grafičkom prikazu 3 pokazuju nam da grad Kaštel, koji je na 17. mjestu po broju stanovnika, ima najveću stopu žrtava u prometu, i to 76,9 na 1000 stanovnika! Nakon Kaštela, prema veličini stope prometnih žrtava nalazi se Dubrovnik sa 75,1 prometnih žrtava na 1000 stanovnika. Nakon Dubrovnika slijede Kutina, grad na 24. mjestu po broju stanovnika, sa 74,8 prometnih žrtava na 1000 stanovnika, pa Zadar sa 70,2 prometne žrtve na 1000 sta-

novnika, Pula i Vinkovci sa 68,5 prometnih žrtava na 1000 stanovnika.

Također je zanimljivo da grad Zagreb, iako prometno najviše opterećen i s daleko najvećim brojem vozila u prometu, ima stopu prometnih žrtava koja je među manjima u usporedbi s ostalih 27 gradova (49,7 prometnih žrtava na 1000 stanovnika). Povrh toga, i ostali veliki gradovi prometno su među najsigurnijima! Najmanju stopu prometnih žrtava ima grad Vukovar (28,8 žrtava na 1000 stanovnika).

Najsigurniji promet u Berlinu i Parizu

Ulice Berlina i Pariza najsigurnije su u Europi, dok su Vilnius i Ljubljana prometno najopasniji. Na Malti pak već godina nema mrtvih u prometu. Broj poginulih na cestama u europskim prijestolnicama smanjio se u 2007. s 1881 na 1560. Stopa poginulih na 100.000 stanovnika u Berlinu iznosila je 1,64, a u Parizu 1,70, pokazuju podaci Europskog vijeća za sigurnost u prometu. Stope niže od dva posto još imaju Helsinki i Oslo. S druge strane, Ljubljana je prometno najopasniji glavni grad – lani su imali čak 12,98 poginulih na 100.000 stanovnika. Slijedi je Vilnius (12,09 poginulih). Godinu ranije najopasniji su bili Atena s 226 poginulih i London s 222. Glavni grad Malte Valetta, koja ima uske jednosmjerne ulice, može se pak pohvaliti da od 2001. nema nijednog poginulog u prometu. (A.K.B.)

Prometno su najopasniji gradovi Kaštel i Dubrovnik, a najsigurniji su Vukovar i Varaždin

Već i letimičan pogled na pozicije koje pojedini gradovi, temeljem stopa kaznenih djela i prometnih žrtava, zauzimaju na grafičkim prikazima, nameće zaključak s naslovnice: "Pula najnesigurniji, a Požega najsigurniji grad". Iako tek deveta po broju stanovnika, Pula je, očito, grad s daleko najviše imovinskih kaznenih djela na 1000 stanovnika, ali je vrlo visoko i po druga dva kriterija - peta po stopi nasilnih kaznenih djela te šesta po stopi prometnih žrtava. Požega je, s druge strane, tek 22. po veličini, ali je prema dva kriterija na samom začelju - 28. (imovinska k.d.) i 26. (nasilna k.d.), tek je stopa žrtava u prometu nešto veća (16. mjesto). Vrlo je slično i u Križevcima (28., 27. i 13.). Slavonski Brod, iako s najviše nasilnih kaznenih djela na 1000 stanovnika, ukupno ipak nije nesiguran grad - spašavaju ga srednje velike stope imovinskih k.d. i prometnih žrtava (15.). Upada u oči i činjenica da se naši najveći gradovi s više od 100.000 stanovnika, zapravo mogu pohvaliti solidnim sigurnosnim stanjem u prometu (Zagreb 21., Split 24., Rijeka 26. i Osijek 23.). U globalu, veću sigurnost svojim građanima ipak znatnije pružaju manji gradovi (osim Požege i Križevaca, tu su i Samobor, Sinj, Sisak, V. Gorica, Vukovar i Koprivnica), dok na sigurnosti svakako moraju poraditi veći gradovi - Pula, Zadar, Karlovac, Šibenik, Zagreb, Slavonski Brod. Ni ostali, naravno, ne bi smjeli prekrižiti ruke i smješkati se.

Posla ima za sve. Vjerujemo da rezultati istraživanja nude mnogo mogućnosti za daljnje rasprave i analize, kako na lokalnim razinama, tako i na državnoj. Teško je, jasno, očekivati da će samo na temelju ovih rezultata Hrvati odjednom početi masovnu selidbu u sigurnije gradove. Međutim, kao autori i inicijatori istraživanja nadamo se da će vlasti svih naših gradova, ali i nadležna državna tijela, iskoristiti ove podatke kako bi još ozbiljnije i predanije prionuli poslu zbog kojega i postoje - da svima nama život bude bezbrižniji, ugodniji i sigurniji. (A. K. Buterin)

ZAGREB: Sedmi po stopi nasilnih kaznenih djela, drugi po stopi imovinskih kaznenih djela i tek 21. po stopi stradalih u prometu

ZADAR: 11. (nasilna k.d.), peti (imovinska k.d.) i četvrti (promet)

SLAVONSKI BROD: Prvi (nasilna k.d.), 15. (imovinska k.d.) i 15. (promet)

VELIKA GORICA: 21. (nasilna k. d.), 13. (imovinska k.d.) i 25. (promet)

ŠIBENIK: 6. (nasilna k.d.), 8. (imovinska k.d.) i 9. (promet)

VARAŽDIN: 16. (nasilna k.d.), 12. (imovinska k.d.) i 27. (promet)

DUBROVNIK: 12. (nasilna k.d.), 18. (imovinska k.d.) i drugi (prometne žrtve)

KAŠTELA: 19. (nasilna k.d.), 17. (imovinska k.d.), i prva (promet)

VUKOVAR: 16. (nasilna k.d.), 14. (imovinska k.d.) i 28. (promet)

KOPRIVNICA: 24. (nasilna k.d.), 25. (imovinska k.d.) i 8. (promet)

SINJ: 22. (nasilna k.d.), 26. (imovinska k.d.) i 18. (promet)

KUTINA: 12. (nasilna k.d.), 16. (imovinska k.d.), treća (promet)

PETRINJA: 10. (nasilna k.d.), 22. (imovinska k.d.) i 22. (promet)

SPLIT: Dvanaesti grad po stopi nasilnih, šesti po stopi imovinskih kaznenih djela te tek 24. po stopi prometnih žrtava

RIJEKA: 16. po stopi nasilnih kaznenih djela, četvrta po stopi imovinskih kaznenih djela i tek 26. po stopi prometnih žrtava

OSIJEK: Osmi grad po stopi nasilnih, deseti po stopi imovinskih kaznenih djela i tek 23. po stopi prometnih žrtava

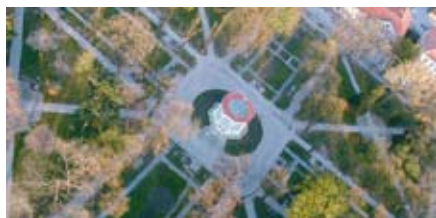
KARLOVAC: Treći (nasilna k.d.), 7. (imovinska k.d.) i 11. (promet)

PULA: Peta (nasilna k.d.), prva (imovinska k.d.) i 6. (promet)

SISAK: 22. (nasilna k.d.), 20. (imovinska k.d.) i 20. (promet)

BJELOVAR: 15. (nasilna k.d.), 19. (imovinska k.d.) i 10. (promet)

SAMOBOR: 25. (nasilna k.d.), 23. (imovinska k.d.) i 19. (promet)

VINKOVCI: 8. (nasilna k.d.), treći (imovinska k.d.) i 6. (promet)

ČAKOVEC: četvrti (nasilna k.d.), 9. (imovinska k.d.) i 17. (promet)

ĐAKOVO: 20. (nasilna k.d.), 21. (imovinska k.d.) i 12. (promet)

POŽEGA: 26. (nasilna k.d.), 28. (imovinska k.d.) i 16. (promet)

ZAPREŠIĆ: 27. (nasilna k.d.), 11. (imovinska k.d.) i peti (promet)

VIROVITICA: Druga (nasilna k.d.), 24. (imovinska k.d.) i 14. (promet)

KRIŽEVCI: 28. (nasilna k.d.), 27. (imovinska k.d.) i 13. (promet)